

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábozott garmond sorára 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket felvesznek:
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)
Hassenstein és Vogler (CenerMarkt 11.)
Pesten: Lang Leopold (Erzsebet-ter 9 sz.)
Nyilattéri czikkok
garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesb czikkok díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága. A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiék:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy óra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet“ előfizetői részesülnek.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Kolozsvár, jan. 20. 1872.

(L—t.) Csak mindig igaz marad az, hogy a jó isten nem hagyja el a maga híveit s csak szorgalmatoskodni kell — az eredmény el nem maradhat. A ki keres, mindig talál az.

Tisza Kálmánról még irigyeinek is el kell ismerniök, hogy buzgó keresése soha sem marad siker nélkül.

A kishitűek ugyan azt bihették, hogy legutóbbi indítványa után — a belügyér vád alá helyezése iránt — már aligha fog még ő is egyhamar valami újat és eredetit indítványozhatni, de ime ő ugyan csak megszégyeníté azokat, kik fölöle ily csekély véleménynyel valának.

Értjük a honvédelmi költségvetés általános vitája folytán beadott indítványát, mely — az ő módja szerint — csakugyan újat, s mi több eredetit tartalmaz. Hogy nem egyszersmind értelmet is: anuak, isten, ember láthatja, nem Tisza Kálmán az oka.

De van egy kitűnő oldala ez indítványa, az, hogy teljesen visszatükrözi ama politika mivoltát, melyet a nagy status-férő és pártja követ s ha a poeták legnagyobb dicséretet akkor aratnak, midőn bensőjüket, érzelmeiket hiven vissza tudták költeményeikben tükröztetni: miért ne válnék becsületére a politikusknak is az ily eljárás.

Az indítvány bevezetésében a nagy pártvezér bárány-szelidséggel bizonyolja, hogy nem az oppositio férő szól most s indítványa ne tekintessék ellenzékinék. A mi ellenzékünk ellenzékiége azonban a közösgyekeket körvonalozó tizenkettedik törvényczikk ostromlásában culminál, — midőn tehát a pártvezér maga állítja, hogy beadandó indítványa nem oppositio-nális: látni való, hogy ez állításával azt fejezte ki, hogy ama törvényczikket érinteni ezuttal nem akarja, az ellen — ezuttal — támadást intézni szándokában nincsen; mert azt a „férő“ iránti tisztelet nem engedi föltennünk, hogy az előzményben saját maga által kimondott állítást a következményben tudva — meg-hazudtolja.

De mit mond maga az indítvány?

Magyarországnak egyedül kormányától függő hadseregére van szüksége. — A honvédség — még, ha teljesen fölszereltetnék is, a mire különben pénzünk sincs, a közös hadseregére is költsékeznén — e szükségét ki nem elégítheti. A kormány tehát találja módját, hogy az ország ez elkerülhetlen szüksége „a nélkül, hogy e miatt anyagi tekintetben tulterheltecsék,“ ki legyen elégítve.

Ezek az indítvány száraz tételei, kivetköztetve szóvirágaikból. És e száraz tételeket figyelmesen megtekintve, a rendes menetű logika lehetetlen, hogy más következtetésre jusson, mint erre: ha Tisza Kálmán szerint a honvédség, bár 350,000 főre felszaporodva, bár tüzéséggel és műszaki csapatokkal kiegészítve, szóval bár „kellőleg ellátva“ is, sehogy sem felelhet meg Magyarország igényeinek, s még, ha megfelelt is, de annyit reá költeni lehetetlen: ergo Tisza Kálmán indítványának megoldását a kormány másként meg nem adhatja, mint úgy, hogy a közös hadseregnek Magyarország által szolgáltatott része abból kiszakittassék, a honvédséggel egyesítettessék s így egy önálló magyar hadsereg alakittassék, a Lajthántuli részek pedig lássák mit csinálnak.

Mondjuk, a logika természetes menete szerint nem képzelhetne az ember az indítvány tételeiben más czélatot, mint épen ezt. Miután azonban Tisza Kálmán maga állítja, s így el kell hinnünk neki, hogy ez indítvány nem oppositio-nális: erre a következtetésre nem szabad reá-térnünk, miután a közös hadsereg kettészakítása tökéletes negatioja a tizenkettedik törvényczikknek (1867. XII. 12. és 13. §§.) s e negatioiban valami kicsiny ellenzékeskedés még is csak rejlének.

De mondjuk, ezt az értelmet nem szabad Tisza Kálmán indítványából kiolvasnunk, miután ennek utját maga az indítványozó vágta be előrebocsátott szavaiban.

Nem marad tehát egyéb hátra, mint, hogy bucsut mondv a rendes logikának, keressük az értelmet magukban az indítvány száraz tételeiben.

Csakhog, fájdalom a keresésben nem vagyunk oly szerencsések, mint Geszt ura, mert, ha ő keresvén — talált: mi hasztalan szorgalmatoskodunk.

Mert hiában fogadjuk el az indítvány előzményét, hogy nekünk teljesen független hadseregére van szükségünk, hiában vonjuk ki abból az ésszerű consequentiát, hogy tehát igyekezzünk minden erőnköl oda, hogy honvédségünk kiegészítettessék számban, szervezetben és fölszerelésben, mert ime lángpallosu cherubként állanak okoskodásunk paradicsomának kapui előtt az indítvány szavai: „miután ez egyedül a honvédség utján, még ha kellőleg fölszereltetnék is, teljesen el nem érhető,“ ha ugyan nem értjük e mondat „egyedül“ szavát úgy, hogy — a XII törv-czikk kedvéért — tartjuk meg a közös hadsereget; a honvédségi törvény kedvéért tartuk fön a honvédséget s a Tisza Kálmán kedvéért állítsunk egy harmadik, „kizárólag saját törvényhozásának és kormányának rendelkezése alatt álló, kellő számú és egy hadsereg minden kellékeivel felruházott“ hadsereget.

De fájdalom még ezt az exegesist sem fogadjuk el, mert ime az indítvány szerint a közös hadsereg mellett még honvédségünk költségeit sem bírjuk

meg, annak a megoldási módna pedig, melyet Tisza a kormánytól követel, nem szabad az országot tulterhelnie.

Szóval, bármerre forgatjuk is az indítványt: vagy a bevezető állítás és a benne rejlő ésszerű czélat, vagy az indítvány egyes tételei állanak egymással homlokegyenest ellentétben.

— Gyermekkorunkban igen mulatóságos időöltésünk volt az a feladvány, hogy miként lehet egy farkast, egy kecskét és egy fő káposztát a folyón úgy átvinni egy oly kis ladikkal, melybe a révészen kívül egyszerre csak egyetlen tárgy fér be, hogy ne kelljen sem a kecskét a farkastól, sem a káposztát a kecskétől féltetni, mindig két tárgy maradván szükségkép a parton együtt.

Tisza Kálmán, ugy látszik, azt hiszi, hogy az ő indítványát is meg lehet oldani, mint e feladványt.

Szeretnők, ha megtanítva a módjára.

Ez is vezérczikk.

A ki verekedni akar, kap magának botot; ez régi dolog. Ujabb az, hogy a ki vezérczikket akar írni, kap magának tárgyat, quand même.

(D.) ur, a „Kolozsvári Közlöny“ számára vezérczikket akart írni, meglehet, egyuttal egy kis leczkét tartani az olvasó közönségnek bizonyos elméletekről, a melyekből, noha mint felalálónak lehetne hozzá joga, mégis monopoliumot nem kíván csinálni. Erre kapta magát, és faragott magának anyagot egy nyilatkozatomból, a melyet a városi képviselő testület gyűlésén tettem.

Azt írja D. ur:

„A viták hullámain az a kérdés merült fel: mi az elv?“

„E kérdés megfjtésére senki, még az sem vállalkozott, a ki azt felveté, hanem következő észjárással kerülgette a lényegét: minden elv theoria, a theoriáról pedig azt tapasztaljuk (?), hogy az bármily szép és eszményi is az agyvelőben és papiroson, de az életbe át nem vihető. Nem a theoria, nem az elvek, hanem az a mi gyakorlati, hasznos az életnek. — Minő konfuzió!“

„A szavak lehettek mások, de a tartalom ez volt; nagyon, de nagyon figyeltem.“

Véghetetlenül sajnálom, de ha D. ur csakugyan nagyon, de nagyon figyelt, igazságszeretettel nem vonhatom kétségbe, de kétségbe kell vonnom egyebet. Ugyanis, a kik jelen voltak, megtartanak benne, hogy ezt mondtam: „a theoria, bármily szép és magasztos is az agyvelőben és a papíron, de utolsó végleteitig, mereven rendesen a gyakorlatban ki nem vihető, és azért nem áll az, hogy ha két párt közt elvből különbség van, a mely a gyakorlati életre vonatkozó kérdésre nézve forog fenn, lehetetlen a kiegyezés, ha mind a két fél őszintén akarja. Mert a ki elvéhez ugy ragaszkodik, hogy azt az utolsó végletekig, mereven akarja érvényesíteni, az „igazomkodik.“

A szóról én sem állok jót, mert nem készűtem előre beszédemre, de a tartalom ez volt. Jól, de nagyon jól tudom, hogy ezt mondtam, és nem egyebet. Különösen nagyon jól tudom, hogy egy hangot se szóltam arról, hogy mi hasznos az életnek, mi nem.

Hogy valamit az életbe azért nem lehet átvinni, mivel az utolsó végletekig mereven kivinni nem lehet, ez már D. ur következtetése. Lássa, hogy igazolja! Hol van a konfuzió, azt az olvasó ítélgetére bízom.

Egyébaránt nincs okom nehezeltetni, hogy nyilatkozatom, bár egy kissé — módosítva, alkalmat nyujtott egy gyönyörű definitio szülemelésére. D. ur ugyanis ex tripode, így szól:

„Mind en elv egy igazság.“

Ajánlom a philosophusok figyelmébe. A jezsuitáknak (nem csak a katolikus szerzetbelieknek) állítólág az az elv: finis sanctificat media, az az, a czél szentesíti az eszköző-

ket. D. ur szerint tehát ez egy igazság! Köszönöm a felvilágosítást.

A további ömlengésekhez nincs szavam, mert a mint fennebb kimutattam, nem érdekelhetnek engem, nem érdekelhetők nyilatkozatomat, — ha csak nincs — tán az idézett igazság alkalmazásával — egy kissé — módosítva.

Finály.

Román lapszemle.

(u) A Gazeta Transilvăniei 100-dik számában, mely az ő időszámítás szerinti évben utolsóának jelent meg, az activista s passivista románokhoz egy felszólítás forma érzeltős czikk jelent meg, a mely mint látszik a szétvált pártokat egyesíteni, a a békét létrehozni szretné. Az 1871 év szerencsétlen volt a románságra! Ugy a kárpátokon innen mint tul. Nem beszél a románság százados ellenéről, nem beszél a vallási csatározásokról, nem beszél némely feltűnni vágyó politikus áskálódásairól; nem azon publicista consortiumról, mely egy szerénytelen fiatal embert előtérbe nyomva egy lapot ad ki, melyet a kormány által drágán fizettet, mely azonban a végén is, mit sem eredményez. Beszél egyedül az activ és passiv pártokról. Ezen kitételek azonban nem helyesek, mert ez nem két különös párt, mivel az activisták, activek a románnép óhajának elyerése végett, s így mind a két rész nem egyb, mint fractiója egy nagy nemzeti pártnak, csakhog az egyik piánó, a másik pedig forte játszik. Nem tagadható, hogy mind a két rész csinált hibákat, megköveti azonban, hogy mind a két fél számot vetve magával térjen vissza a testvéri őszinteség ösvényére.

A kinevezésekre vonatkozólag panaszkodik a Gazeta, hogy a románság Erdélyben majd semmi tekintetbe nem vétetett. A m.-vásárhelyi törvényszékhez három, az udvarhelyi, gy-szt.-miklósi, kézdi-vásárhelyi, sepsi-szt.-györgyi törvényszékhez egy sem s a csik-szeredaihoz egy írrok van kinevezve. Az összes 467 kinevezett közül 89 román. Ez igazságtalanság, mikor az absolutismus alatt 170 s a Nádasdi-Schmerling rendszer alatt 300-an feül volt alkalmazva, most a midőn kimondhatatlanul nagyobb számmal vannak románok, ennyire mellőzik, s nem csak a törvényszékeknél, hanem a municipiumokban is, a hol alig tudtak egy két románt per-gratiám bevásztatni.

A Telegrafulu Romanu jelenti, hogy az activisták által karácson harmadnapján kitűzött szervezkedő gyűlés nem tartatott meg. Egyébiránt, az egész csakis egyéni vélemény volt, s így elmaradása nem az ügy bukásának, hanem inkább annak tekinthető, hogy még az őszhangzatos működésre szükséges megállapodás nincsen meg.

Ugyanezen lapban a brassói nemzeti comitő megbízásából Branu és Pascariu felhívást intéztek az 1861 évi román nemzeti congressus által kiküldött állandó bizottmány elnökéhez (Sianguna érsek), hogy mindea erejével iparkodjék odahatni, hogy egy általános román congressus vagy conferentia jöjjön létre, melylyen a románnép nyilatkozattatna kíváncsalmait s ezek alapján készítettessék egy nemzeti program, a jövőben a politikai mihez tartás végett.

A kinevezésekkel egyetlen román lap sincs ugyan megelégedve, a Telegrafulu azonban ugylátszik, hogy azon elvből indul ki, hogy jobb kevés is, mint semmi, s nem lármáz annyira, mint a Federatiunea, a melyben egy képviselő hatalmas interpellatiót intéz Bit-tó István igazságügyminiszterhez a Kőrösbányai törvényszék miatt. Kérdi, hogy miért nevezte ki, a kinevezésben elősoroltakat, s miért hagyta ki az eddig ott bíráskodókat, noha ezek minden képesítéssel bírnak, a kinevezettek pedig nem, s a mellett még nem is oda valók, hanem az ország minden szegletéből vannak összeszedve. Mi okozta, hogy a minster a törvényt ennyire nem respectálta? feleljen erre a minster, mert ellenkező esetben megmarad ezután is, a közvélemény által már is eléggé hangosan nyilvánított azon nézetben, hogy egoismus, nepotismus, önérdék s a jövő országgyűlési képviselőválasztásra korteskedés volt az irányadó, s így a közérdeket, az igazság érdekét alávetette a prosetilismusnak.

BELFÖLD.

Háromszék, jan. közepén.

A háromszéki tankerület iskolatanácsa januárius 10-én tartott évnegyedes közgyűlésnek egy némely pontja közérdekeltséget érdemel, méltó hogy föllemlítenek. Ilyenek ezek:

1. Háromszéken 23 olyan helység van, ahol minden tanköteles gyermek feljár az iskolába; egy község sincs olyan, hogy iskola ne volna benne. Kevés község van, hol 60 százaléka jár fel a tanköteleseknek, a legtöbb helyett 70—80—90 %. Remélni lehet, hogy így haladva, három négy év alatt minden gyermekünk részesül az iskola áldásaiban.

2. Kisebb községekben általában pontosabb az iskoláztatás, mint nagyobbakban. Látni való ebből, hogy minden hatóságnak a nagyobb községek felé kell fordulni éberebb figyelemmel.

3. A tanítói erő hiánya már jelentkezik. Némely községekben olyan tanítót is kénytelenek megtartani, kit nem tartanak, ha jobbra kilátásuk lehetne. Itt a kormány van föl hiva, hogy a képezdékét mentől vonzóbb helyekké tegye, hogy szaporodjék meg gyorsan azok növendékeinek száma.

4. A népoktatási törvény s abból kifolyó megyei iskolatanácsai határozatok keresztülvitelében, végrehajtásában nincs meg a kellő figyelem, erélyesség, nincs különösen a kiadott rendelet végrehajtását illető felelősségi. A törvény; megye, szól iskolatanács határozatok; tsztség rendel, s még sincs rendes látható élet mozgás. Nincs, mert a felsőbbek nem igen néznek utána, hogy alattas közegek miképen hajtották végre az általuk kiadott rendeleteket. Erre nézve a nevezett gyűlés azt a határozatot hozta, hogy az új megye az iskolatanács által, alispánja a tanfelügyelő által, találattassanak meg, hogy a népoktatásügy iránti közérdekeltséget ébresszék, felszinen tartassák, arról gyakran tudjanak, hogy láttassék az, hogy a megye a népoktatást első ügyének ösméri, és azért, annak virágzásáért, mindent tenni kész. Megkérte az iskola-tanács a megyét, hogy most a községek rendezésekor hasson e tekintetben a községekre, hogy azok is ilyen kiváló figyelemmel vegyék fel legelső ügyöket a népoktatást. Itt ismét a kormány van felhiva, hogy intézkedéseiben, országos rendeleteiben mutassa ki, hogy az állami élet egyik főfeltételeinek ő is a népoktatás gyors felvirágzását tartja.

5. Szóba jött e gyűlésen a háromszéki leendő felső népiskolák ügye, mely a huszár családok tudva lévő föllépése miatt alszik. Fájdalom, hogy alszik, és éppen a kormány szeméi előtt alszik. Miért nem lehet már azt a fontos ügyet valamely részre eldönteni? Mit használhat annyi érdekelte bizonytalanságban, oly nagy ügyet függőben tartani? Háromszék életében az ottan felállítani tervezett felső népiskolák ügye roppant fontossággal bír, s addig míg a huszár ügy elvégezve nincsen, ezen ügy még — meg sem mozdulhat — mikor lesz, hogy valóság legyen az iránt táplált reményünk? Nagy országos ügyei között bár ne feledné a kormány az ilyen látszólag kisebbeket, de valójában legnagyobbakat se.

6. Indítványoztatott egy felső leányiskola felállítása is. A gyűlés helyet keres annak, tudakozódván, hogy vajjon melyik község volna hajlandó nagyobb áldozattal járulni annak felállításhoz. De uraim! egy felsőleányiskolának helyet keresni Háromszéken nem kell;

mert annak helye vagy Seps-Szt.-György, vagy Kézdi-Vásárhely.

Falusi értelmes gazdasszonyokat, anyákat, nőket növelnek az egyes községi, s nagyobbacska vidéki népiskolák ismétlő iskoláikkal együtt, felső népiskolában a falusi életnél főlebb néző leányok fognának növekedni, az ilyenek pedig az élet sokféle igényei miatt kellőleg csak városban képződhettek. Van is már mind Sz.-Györgynek mind Vásárhelynek leányiskolája megindulva. Vessük ide gondunkat, tekintetünket, s az állammal kezét fogva, ezeket fejleszszük ki felső leányiskolákká, gyorsabban és nagyobb sikerrel fogunk így célunk felé haladni.

Ezek voltak a nevezetesebb tárgyak; a mostani iskolatanács gyűlésen.

A végére hagytam ezen gyűlés egy nevezetes disputáját, mely azon kérdés felett folytatott, hogy vajjon ezen iskola-tanács állhat e tovább fenn, miután a megyei és városi képviselő bizottmányok, melyeknek ez kiküldöttjük volt, újrászerveztettek?

Vannak többen, kik azt mondják, hogy mivel ezen iskolatanács öt évre volt választva, a míg az öt év le nem jár, addig mandátuma érvényes. De a nagyobb rész azt mondja, hogy megszűnővén azon képviselő bizottmányok, melyeknek kebeléből volt választva ezen tanács, a tanácsnak is meg kell szűnnie, s csak addig tartja meg a tért, hogy üresen ne maradjon az — míg helyébe új iskolatanács állítatik. Új iskolatanácsok fognak hát országszerkezten szerveztetni.* Vajha a megyei és városi bizottmányok igazán lelkiökre vennék a dolgot, s úgy szerveznék mindenütt az iskolatanácsot, hogy a népoktatásügy, mely föltétele állami életünknek, biztos kezekben legyen.

Egy kis mosolyt keltőleg végződött ezen gyűlés, midőn előke béterjeszté utoljára, hogy a kormány az 1871. évben tartott három évnegyedes gyűlés közül csak az utolsóira utalványozta az illető napidíjt és fuvarbért. Természetesen azt mondta rá a gyűlés, hogy a kormány a két első gyűlést csak kifeleddte, s figyelmeztetvén rá, azokat is utalványozni fogja. Vajjon nem gondolta-e az a gonosz kormány, hogy az eredményt a mit felmutatottak, ez is elég nektek??

Keleti.

Országgyűlés.

Pest, január 17. 1872.

Elnök: Somssich; jegyzők: Széll, Szeniczai, Jámor.

Több előki előterjesztés közt legérdekesebb volt azon levél, melyben gr. Keglevich Béla lemondott képviselői állásáról. A nyilvános előzményekkel nem bír s rögtönzöttnek látszó lemondás igen nagy meglepetést okozott a képviselőházban.

Pavlovics István kérvényt nyújt be, hogy a kormány ne folyjon be továbbra is az újvidéki szerb gymnasium tanárainak választásába, hanem csak adja tovább is a segélyösszeget Újvidék város atyáinak; azonban kormányi felügyeletet ne gyakoroljon többé a gymnasium tanügyei folyamára. — Ugyanily kérvény adatott be a brassói román gymnasium érdekében is.

*) Nézetünk szerint — a törvény visszaható erővel nem bírva — a mostani isk. tanácsok mandátuma az új megye-szervezés által nem semmisített meg. Szerk.

Széll K. bemutatja a köz. bizottság jelentését a köztörvényhatóságok közigazgatási költségeiről. — A budgettárgyalás után jó naprendre.

A honvédelmi miniszterium költségvetésének folytatódó tárgyalásában szól:

Hollán Ernő honvédtábornok: Mellőzve Tisza K. és Várady Gábor indítványait, szorosán a honvédelem ügyéhez tartozókra adott fölvilágosítást. Szűllő kérdésére, hogy mi történt az ujonczozás alkalmával előforduló viszályok megbüntetésére czélzó törvényjavaslat előkészítése tárgyában, szóló kijelenti, hogy ezen törvényjavaslat az igazságügy miniszterrel egyetértőleg megállapított és legközelebb a törvényhozás elé fog terjesztetni. Szűllő további észrevételére nézve megjegyzi, hogy a kormány is magasabb taktikai kapcsot tart szükségesnek fölláttatni, csak hogy ez nem az ezred kapcsa, hanem a dandári kapcsolatot a helyes taktikai formatio, mert az ezred kapcsa inkább gazdasági és igazgatási fokozat. — A zászlóalj anyakönyvi létszámnak túlnagysága okozta az újabb és újabb keretek alkotását, úgy hogy most már 127 zászlóalj van. A váci hadgyakorlatok alkalmával észlelt hiányokat a kormány nem akarja palástolni. Ezek két okból eredtek: az élelmezési rendszer hiányosságából és a végrehajtó közeg gyakorlatlanságából. A váci összpontosítás nem akart ostentatíó lenni, hanem célja volt egy csapatbeli elemeknek, mint a főbb parancsnokoknak alkalmat szolgáltatni, hogy a komoly szereplés esetére maguknak becses tapasztalatokat szerezzenek. A kormány tehát az észlelt hiányokból tanúságot merít, és mindenki csak örömmel fogja elismerni, hogy az intézmény új volta mellett a fölmerült hiányok nem is nagyok. A katonai egyetemi tanfolyamra nézve adott fölvilágosításai sorában szóló föllemlíti, hogy arról, miszerint némely tanár előadását oly kevesen látogatták, a kormány csak úgy nem tehet, mint arról nem, hogy a ház által megrendelt homeopathiai előadásoknak csak két hallgatója van. A Ludoviceumra nézve megjegyzi, hogy két akadály forgott annak átvételé ellen: az egyik, hogy a hadügy az alapítók hozzájárulását akarta megtudni; a másik az, hogy az abban elhelyezett katonai kórház máshova elhelyezni kell. Mindkét akadály elesett, mert az alapítók hozzájárulása folytán az alapokat a magyar kormány már átvette, a kórház áthelyezésére pedig a delegatíók szavazata alapján pótkórház épül, és így az 1872—74-iki magasabb katonai tanfolyam, mely különösen a honvédtiszteknek a vezérkari szolgálatra leendő kiképzését tűzi föladatul már a Ludoviceumban fog megyni. (Élénk helyeslés.) — A szabadságos állományú tiszteknek csupán két havi gyakorlatra behívását szóló a törvényben találja kimondva s ezen idő nem is rövid: sőt tekintve, hogy a társadalom különböző s különösen műveltebb rétegeinek bevonása nem is teszi kívánatosá a hosszabb gyakorlati időt, különben ezen föltétele hasznos elemeket elidegítenék a honvédségtől. A mi a kaszárnyarendszert illeti, a kormány e tekintetben megtette a szükséges előleges intézkedéseket s elkészítette a szükséges kimutatókat, meg is küldötte a törvényhatóságoknak; és számos hatóság folyamodott kaszárnyák építése czéljából kölcsönért.

Csernátorny Lajos hosszán értekezik azon szellemről, mely minden seregben szükséges, hogy remény lehessen működésének sikeréhez. Az osztrák seregnek 1848 előtt rossz szelleme volt ugyan — e népszójárásban talál

kifejezést: a császár kenyerét eszem — de volt mégis, — de azután a politikai hánykódások megszűntették azt is, s tudjuk, hogy a sereg szellemének abszolút hiánya hova vezetett. Ettől félti a honvédséget, mely közösgyes viszonyainak folytán állameszménkről nem bírva tisztá fogalmat alkotni, patriotikus szellemre alig verődhetik. Végül megrója a jobboldalt, hogy a baloldali szónokokat válaszatlanul hagyva, kényszeríti a — baloldalt, hogy folyton csak monologot tartson.

Ürményi Miksa előtte szóló ellen fordul. Ő is kívánja a honvédség fölvirágzását, de kívánja a közös hadsereget is: az ez ellen való szünetlen agitálás kárára valók pedig a hazának. Igaz Csernátorny mondása, hogy az állameszme ismerése emeli a hadsereg szellemét; de nálunk az állameszme a dualistikus államforma levén, midőn a baloldal szakadatlanul ez ellen agitál, voltaképen a honvédség jó szellemének létrejötte s megszilárdulása ellen dolgozik kimondott jó szándéka ellenére. (Élénk tetszés.) Kéri a kormánytól, mit szándékozik tenni a honvéd-altsztek kiképzése tárgyában, s hogy mily stadiumban áll a kaszárnya építés ügye? Tisza indítványáról szólva nem érti Ébert, kinek tetszett amaz indítvány szelleme: a mit az czéloz, nem más mint a közös hadsereg kettévágása; nem vitatja, helyes-e e dolgot mind utalan fölmelegíteni, de czélszerűbbnek tartotta volna azt egyenesen kimondani. Végül Bsernátorny utolsó nehézségét föllemlítve, kimondja, hogy a jobboldal azért hallgat, mert ő is valamint az egész ország megunt a közjogi vita véghetlenségét, s így levén a dolog, a baloldal vígasztalására legfőlebb csak annyit mondhat, hogy csak folytatása tovább is háborítatlanul közjogi monologjait. (Élénk derűtség.)

Hollán államtitkár Ürményi kérdésére kinyilvánítja, hogy a kaszárnya-építés ügyében rövid idei félbeszakítást okoztak az új megyei szervezkedések, de a kormány már szétküldte a körrendeletet, melyben utasítva vannak a helyhatóságok, hogy az ez ügyben kiküldött helyi bizottságok jan. 20-ig munkálataikat befejezzék. — Az altsztek képzése érdekében pedig a kormány legrövidebb idő alatt beadja javaslatait. A honvédlóvasságról Ivánka Imrénnek „szakértő” tévedését igazítja helyre: az nem hiba, hogy a sorlovasság mintájára képezetik, mert általános tapasztalt igazság, hogy csak az ily lovasság végezhet kitűnő portyászati szolgálatot. Különben kijelenti, hogy a honvéd lovasság szaporítása ügyében a kormány nemsokára javaslattal áll elő.

A vita további folyamában figyelmet érdemelt még Pulszky Ágost rövid talpraesett föl szólalása, melyben Helfy Ignác ur azon vádjára, hogy a honvédelmi miniszterium nem terjesztette elő jövő működésének programját, kijelenté, hogy a ministerium eddigi sikeres tevékenysége a legbiztosabb programjövő eljárását illetőleg is. Különben sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy a baloldaltól szándékosan célozzák a közös hadsereg és honvédség közti egyetértés megszilárdulásának megakadályozását.

Horn Ede drágának állítja a honvédség fölszerelését a sveicival szemben, melynek minden egyes embere 15 frankba kerül. — Csiky Sándor, Bobori Károly s Tánecses Mihály pedig szélsőbali állásukról határozottan, de nem kevésbé hosszú ténre eresztett szónoklatokban kijelentik, hogy ők az ily közösgyes alapon létrejött honvédség főállásának oponálni fognak haláluk órájáig.

Következett volna a kormányelnök nyilat-

kedésének tekintetéből Erdély hajlandó legyen Magyarországgal egyesülni.

Erdély polgári alkotmányának intézményei nem oly aristokraták, mint Magyarországé. Ha Erdélyben a székely és szász nemzetet tekintjük: ezek kebelében, csupán magukat ezen nemzeteket véve, az alkotmány szerint aristokratát nem találunk; a magyar nemzetben a nemesség egyenlősége nemcsak törvény által nem homályosított, hanem az újabb időkben is [törvénynyel erősített. Erdély képviselőiségének főrésze nyugszik a polgári léttel bír három nemzet szabad választásán és Erdélynek képviselőisége született képviselőket, a született törvényhozóknak felső tábláját nem ismeri. Jól tudom én ezen állításomra azon ellenvetést, hogy Erdély törvényhozó testében is a hivatalosok egyedül a kormány által nevezetnek ki, a népnek legkisebb befolyása nélkül; de Magyarország felső táblájában szintugy feltaláltnak egyedül a kormány kinevezésétől függő törvényhozók; a zászlós urak, sok püspökök, főispánok, és ezeken kívül feltaláltnak még a született törvényhozók is.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Az 1837-iki erdélyi országgyűlés története.

Békésy Károlytól.

(Folytatás.)

Zilah városa szintén nem akarta magára érteni a partiumi törvényt. Kóvár vidéke első utasításában Magyarországhoz leendő csatlakozását csak abban az esetben kívánta, ha Erdély egészen egyesül a testvérhazával, ez utasítást azonban Magyarhon részére visszavonta, igaz nyan az is, hogy Zarándmegye határozottan el akart szakadni Erdélytől, de csak egy kissé mélyebb politikai tapintattal is azt kellett volna javasolja a magyarhoni rendeknek, hogy e megyéket hagyják Erdély mellett csak önhasznukért is, hisz Erdélyben mind mélyben gyökeret vert az unió eszméje s ha az megéri, a partium, mint magyar érzelmi négy megye nagy segítségére lehetett volna, hogy Magyarország egy egész országgal szaporodjon. A magyar rendeknek csak önérdék-

ből is apasztás helyett gyarapítani kellett volna azon édes testvérek számát, kik a tulnyomó idegen nemzetiségek közepett épen csekély számuk miatt voltak gyengék. A magyar rendek előtt nem lehetett ismeretlen az 1791-iki tényleges unionalis szerződésen kívül Alsófehérek még 1832-ben a két hazát bejárt egyesülésre szólító körirata, 1833-ban Hunyad, Küküllőmegye feliratai, Kolozsmegye küldöttsége a magyar országgyűléshez. Az unió-ohajtásnak volt tanúsága az is, hogy a jelen országgyűlésen a részek ügye forogván fenn, az az a bizottság rögtön kapcsolatba hozta az uniót, s az a ház vitatárgyává lett. —

Nem hallgathatjuk el a rendek nézeteit az unióról, e szép eszméről, melyet 48-ban egy magasztos és közös remény mámora a lelkesültség egyhangú kitérésével véghezvitt, ez eszmét még sokan megtámadták, egybehasonlításokat tettek a két haza alkotmánya közt, hazánkban a vallásegység és a magyarhoni között, képviseltetési rendszerünk és a felsőház közt; azonban szóljanak magok a szónokok: Gál János kir. hivatalos így nyilatkozott: „Valóban, ha Európa történeteinek közelebbi husz éveit tekintjük, a szerkezetnek azon hajlandóság iránti véleménye, miszerint Erdélynek külön politikai létezése megszűnővén, Magyarországgal egygyé legyen, — egyetlen a

a maga nemében. Midőn a mivelt világ elállván a régiebb fegyveres kornak azon elvétől, mely a polgári jóllétet félelmes nagyerejű nagy népben, roppant kiterjedésű birodalomban egyedül kereste, azt inkább a belső alkotmányos szabadságnak és szorgalomnak virágzásában kívánta feltalálni: Európának közelebbi idősza nem a birodalmak összeolvadásának, hanem azok feloszlásának példáit mutatta. És ha által tekintünk azon országok sorsára, melyeket a múlt század elején részint fegyveres erőszak, részint a diplomátia fortélyai egyesítettek: azokat nem igen találjuk az egyesületben megelégedetteknek.

Hogy Erdély hajlandó legyen önletezésről lemondani és Magyarországgal egyesülni, Erdélynek ezen egyesülésből nyerni kell; — de ezen nyereségben nem a külső hatalomnak, a külföldre nézve hatalmassá létének kell a fő kérdésnek lenni; mivel miután 1791-beli 6-ik törvényczikk értelmében a kölcsönös oltalmazásra nézve az austria birodalom minden tartományaival most is kapcsolatban vagyunk; a külső hatalmassá létel főkérdés nem lehet, hanem legelső itt az alkotmányos szabadság, a belső polgári jóllét nevedésének fontolgatása, és erre nézve azt erősítem, hogy Magyarország és Erdély jelenleg nincs oly állapotban, hogy az alkotmányos szabadság neve-

kozata, mely azonban a ház általános kívánata folytán holnapra maradt.

Ülés végén Tóth Vilmos belügyminiszter két javaslatot nyújt be: a köztörvényhatóságok által 1867, 1868, 1869, 1870-ik évben igénybe vett katonai karhatalom költségeire, s a szegedi kir. biztosság ez év 10 havi költségeire vonatkozó póthitelek iránt.

Mindkét javaslat a pénzügyi bizottsághoz utasított.

Ülés vége egy negyed háromkor.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, jan. 20.

(S.) „Orosz és Németország,“ e czim alatt igen érdekes levelet közöl a „D. Telegraph“ f. hó 4-ről Szent-Pétervárról. Minthogy a cikkek, úgy látszik, az orosz irányadó körökkel közelebbi érintkezésben s az orosz közvélemény iránt alapos tájékozottsággal bír: nem tartjuk érdektelennak a levelet egészen közölni, annyival is inkább, mert a keleti kérdéssel is, meg velünk is foglalkozik.

„Számos hiteles helyről vett értesüléseim a mellett szólnak, hogy Porosz- s Oroszország közt a legjobb egyetértés uralkodik. Tudom, miszerint a felsőbb körökben e két hatalomnak Ausztria elleni szövetségéről suttognak, mely suttogásban Anglia neve is említetik. Csak nem régebben számos német jött ide, hogy jelen lehessen a György ünnepélyen. De jövetelük előtt s itt létük első napjai alatt a közönség mindent elkövetett, hogy a látogatókat minél ünnepélyesebben fogadja s kitüntesse. De később észrevettem, hogy a hang megváltozott, különösen azon városrészekben, honnan a suttogott titok szárnyra kelt.“

„Miert akarná Poroszország Ausztriát megtámadni, fogják talán kérdezni, mielőtt Oroszországhoz való viszonyát megerősítene. Mindenekelőtt a porosz király s Sándor császár rokonságban vannak; de vannak más körülmények is, melyek a mérleg serpenyőjét fölbillentik. Ez Ausztria országainak a fölbomlás felé való indultsága, mely a prédát nagyon könnyű teszi a két hatalmas szomszédra nézve Poroszországgal természetesen nem nyughatik, hogy a német tartományokat elragadja, míg ellenben Oroszország már évek óta kacérkodik Ausztria szláv népeivel s nem lehet kételkedni, hogyha az alkalmas perc elérkezett, Galiciát be fogja keblezni. Miért fogadná Oroszország e válatatot örömmel régi barátja s szövetségese, Ausztria ellen? Az első, a több körülmény véleményem szerint az, hogy a Poroszországgal való viszály aggodalmát eloszlassa. Emlékeznünk fogunk, hogy e félelem az utolsó háboru befejezte óta minden orszot elfogott. — Daczára a két uralkodó közti kedvező viszonyoknak, ez eszme folytonosan rémként kísértett az orosz fővárosban. S a következtetés nem is minden alap nélküli, ha a két ország helyzetét összehasonlítjuk. Ausztria ellen az ellenséges indulat már jóval a krími háboru előtt tápláltatott s különösen fokozódott ez az 1862—3-ki lengyel fölkelésre vonatkozó jegyzék alkalmából. — Az Ausztriával való háboru mind a két országot kielégítene, Poroszországot az eddigi szomszédság miatt fölfigyverését leszállíthatná s Oroszország Ausztriával rég óhajtott számadását ki egyenlítésre s a Poroszországgal való viszálytól sem kellene tartania, a melyet mindenáron kerülni kíván; mert ha ez nem volna, Oroszország aligha képezne tárgyat szövetségkötésre.

„A mult nyáron több angol lap említette, hogy nincs ok arra, mely Porosz- s Oroszország közt viszályt idézhetne elő. Az itteni pártok közt egyiránt uralkodó neheztelés ez állítást lényegesen módosítja. A németek nagy ellenségeskedést táplálnak Oroszország ellen, a mint ez rendesen lenni szokott, ha egy mivelt nép egy kevésbé mivelt népnek van alávetve; ezek a betörő poroszoktat bizonyára tárt karokkal fogadnák, s csakugyan mindig reménykedve várnak, hogy mikor jönnek megszabadítóik. Ausztria fölbomlása Bismarckra nézve nagy vonzerővel bír, különösen Oroszországgal való összeköttetését tekintve, mert ez esetben egy hatalommal kevesebb lenne, mely ellene támadhatna. S ha Ausztria le van győzve, Törökország könnyű préda lenne; ezután Bismarck az egyesült Németországgal minden nehézség nélkül valósíthatja szándékát, hogy Oroszországnak a balti tenger melletti tartományait elfoglalja.“

„Nem remélem azonban, hogy e tekintetben már legközelebb történjék valami. A két hatalom közt a dolgok csak azután fognak fejlődni, ha a kitűzött együttes cél elérék; Oroszország tartózkodni fog ugyan, hogy Poroszország eszköze legyen, de az alárendelt helyzetet sokkal hamarabb elfogadja, mint a nyílt szakadást. S ez előbb-utóbb be fog következni.“

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, jan. 20. 10 ó. 40 p. d. e.

Érkezett: jan. 20. 10 ó. 45 p. d. e.

A horvát országgyűlés tegnap utolszor ült össze; elnökévé Mazuranics Schmerlingféle excanczellárt választá, alelnökké és jegyzökké szelsőket tett.

Báró Bedekovics bán és a kormánytagok az ülésteremben jelen voltak. A bán felolvasta a királyi leiratot, mely kimondja, hogy miután az országgyűlés nem a belreformoknak akarja magát szentelni, hanem tőle, mint szept 20-ki manifesztuma is mutatja, sikeres működés nem várható, az országgyűlést feloszlatoznak nyilvánítja. Erre az ülés egész csendben szetoszlott. Vilmos császár újból békés beszédet tartott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 20-án

— Bakody Lajos zongora művészünk, kinek jövetelét már jeleztük, megérkezett városunkba. Bakody mind a zeneköltés, mind az előadás terén szép nevet vívott ki magának; hangversenyeket adott Bécsben, Pesten, Magyarországon nagyobb városokban, Belgrádban, stb. Több műve jeient meg nyomtatásban s némely zenekari műve p. o. Attila nyitánya a bécsi zeneakademiában saját vezérlete alatt és „Zrinyi“ nagy symphoniája is többször adatott elé. Ez alkalommal K.-fehérvár, Szeben, Brassó felé utaztában itt egyetlen hangversenyt rendez, e hó 24-dikén, a színházban, melyre a zeneértő közönség figyelmét előre is fölhívjuk.

(s.) A jogászbál, mely e hó 31-re van tervezve, az előkészületekből ítélve, egyike lesz az idény legszebb és fényesebb táncvigalmainak. Mint halljuk, az idén debütizandó fiatal szépek nagy számmal szándékoznak részt venni a táncvigalomban s a rendező bizottmány is mindent elkövet, hogy a jótékony cél javára — a jogász-segélyegylet alapítókéjének gyarapítására — minél nagyobb közönséget gyűjthessen s annak minél nagyobb élvezetet szerezhesen.

(S.) A „M. Polgár“ tegnapi számában (mg.) azt írja, hogy a helybeli kir. törvényszék bevégezte az ügyiratoknak a volt megyei és városi törvényszékektől való átvételét. Nem tudjuk, hogy (mg.) honnan merítette az értesülését; de mi illetékes kutforrás után irhatjuk, hogy a „M. Polgár“nak ez az értesülése téves, a mennyiben az átvétel oly nehézségekbe ütközött, hogy az a jövő hóig alig lesz befejezhető; s csak annyi való lapársunk hírében, hogy a teljes rendben talált megyei törvényszékektől már egészen megtörtént az átvétel, míg ellenben a volt városi törvényszék még sok munkát fog adni.

(S.) „Borgia Lucrécia“ tegnapi bizonyos akadály miatt, melyre nézt Ceresa ur alábbi nyilatkozata ad felvilágosítást, elmaradván, újra a Fekete dominó-t rántották elő. Az előadás aztán, habár pár nappal előbb is az volt, kivéve Gerecsnéit illetőleg, úgy folyt le, a milyenre e darabnak kétszeri előadása után nem lehetett volna számítani.

— Ceresa ur a következő nyilatkozat közreadására kért föl bennünket: „Tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg, hogy a n. érdekmű közönség iránt táplált őszinte tiszteletemből kifolyólag ön becses lapja terén adjak számot — a lehető gyanúsításokkal szemben — azon eljárásról, melynek következtében a jätékrendre kitűzött Borgia Lucrécia előadása elmaradt. Én voltam az, ki az előadás ellen Fehérvári ur előtt tiltakoztam, mivel már nem valék képes tovább is tártani azt az igazgatói önkényt és rendetlenséget, hogy egy operából, mely ez idényben először vala színre kerülendő, egyetlen próba tartassék s az is az előadás reggelén. Művészi önérzetem s a közönség iránti tisztelet nem engedék, hogy egy kézületlen személyzet és zenekarral majdnem bizonyos botránnyá engedjem fejlődni az előadást. És eddig is azért valának hibás operai előadásaink, mivel az egész idény alatt a fenirt eljárás követtetett. Pedig a laicus is beláthatja, hogy, ha még a drámai előadások is több próbát tesznek szükségessé, annyival inkább az operaiak, melyeknél a működő tagok dispositiója, pihent ereje és tökéletesen összevágó éneke annyira elengedhetlen kellék; — legkivált a mi színházunknál, hol minden szerepkör egyetlen képviselővel bír, némelyik egygyel sem; a kar-személyzet és zenekar annyiféle van igénybe véve s a fűtetlen színház, apró kellemetlenségek sat. a legjobb készütséget is kizozhatják sodrából. Ily hiányok mellett nem akarám az eddigi rossz operai előadásokat még egygyel tetézni s remélem, s hogy midőn a nagyérdemű közönség iránti tiszteletemből kifolyólag én gátolám meg a tegnapi bekövetkezett botránny: ez eljárásomat a méltányos köz-

zönség — a viszonyok felderítése folytán — helyeselni fogja. És nekem épen e közönség helyeslése a legnagyobb elégtétel és jutalom. Fogadja t. szerkesztő ur, sat. Kolozsvár, 1872. jan. 20. Luigi Ceresa.“

— A kolozsvári önkéntes tűzoltóegylet, s a sétatér szépitése javára rendezendő álarozos vigalom, nem mint a meghívókon s a belépti jegyekben hibából nyomtatva van e hó 20-án, hanem folyó hó 21-én azaz: Vasárnap fog megtartatni.

— A „Kolozsvári Kör“-nek február hó 10-én tartandó táncvigalmára kik meghívókat nem kaptak, s ily meghívókra netalán igényt tartanak, felkértenek, miszerint a délutáni órákban a „Kör“ helyiségében jelentkezzenek.

— A tanuló ifjuság bálja e hó 16-án mint Szebenből írják — egyike volt az idény legszebb mulatságainak. Tudomány, papság, katonaság s a város előkelősége teljes számban képviselve volt azon.

— M.-Vásárhelytől Sidoli kitűnő lovar-társulatáról nagy elismeréssel szólnak az ottan lakók; de leginkább Sidoli k. a. „utolérhetlen“ tánczát dicsérik. E nyergeletlen lovon produkálja magát. A színművészetnek ott e szerint veszélyes concurrentiája akadt a lovakkal.

— A honvédelmi miniszterium budgetjének átvizsgálása után — hírszerint — a honvédtisztek avancement-je azonnal következik.

— A második és utolsó színházi álarozos bál kedden folyó hó 23-án fog megtartatni. Ohajtjuk, hogy az álczák minden szellemet és élénkséget ne fátyolozzanak el ez uttal.

— Színházunk intendánsa jelenleg Debreczenben időzik, az ottani színi viszonyok és művészi erők közelebbi megtekintése végett.

— A n. szebeni államfőgymnasium tanári testülete — mint értesülünk — egy ifjusági segélyegylet létrehozásán fáradozik. — A tanároknak a tantermeknél e messzebb kiható érdeklődését csak üdvözölni tudjuk.

— A pesti nemzeti színházhoz a Pauli pár 18.000 forint fizetéssel 5-évre szerződött. Pauli urnak hat heti, Pauline asszonynak három hónapi szabadságidő kötetett ki.

— B. Eötvös Loránd a természettudományi társulat e hó 17-én tartott közgyűlésén azon indítványt tette, hogy ezentul nők is lehessenek a társulat tagjai. Ez indítvány hozsaszab vitát idézett elő és szavazásnál 40-mellette, 40-ellen szavazott, az elnök döntő szavával nem élve, e fontos kérdésben a conservatismust ajánlotta és Eötvös indítványát eljettnek jelentette ki.

— József főherczeg Budán folyó hó 18-án ebédet adott, melyre a miniszterek, több méltóság s a hatóságok főnökei voltak hivatalosak.

— A legutóbbi udvari bál alkalmával egy gyümölcs állvány koronát ábrázoló ezüst kupját, melynek értéke 80—90 ft lehet, letörték; a rendőrök nyomozzák a tettest.

— A „Moniteur“ meleg felhívást intéz Frankhon hölgyvilágához, hogy áldozataikat a haza oltárára téve elszázi testvéreik példája után honuk eltiprott részeit mielőbb felszabadítani siessenek.

— Schakkjátszma. Bécsben a sakk barátaira e hó 26-ra nem mindennapi látványvár. Dr. Fleiszig behunyt szemekkel hat különböző játékkal verekszik meg. Oly mutatvány, melyre eddig csak Morphy Paulsen vagy Blackburne langesze vállalkozott. (A boldogult Cseresznyést magunk is láttuk négy táblán elfordulva játszani. Szerk.)

— Thiers születéshelye. A franciaia akadémia köztársasági elnökének Marseilleben a Petits-Péres utczában lévő születésházát márványlappal jelölte meg.

— Az „Über Land und Meer“ czimű képes újság szépen sikerült rajzokat hoz a jövő Buda-Pestjéről. A királyi vár, zászlókkal és czimerekkel a várfokon, a városerdőbe vivő sugárut, a fűt a dal-színházal, sat. mind igen szép — képek.

— A m. k. pénzügyminiszter Schuster Györgyöt kapnik-bányai felört a rodnai bányahivatalhoz hivatali tisztte nevezte ki.

— A pesti gyermekmenhely jótékony céljának előmozdítására 150 nyereményvel összekötött sorsjátékot rendez.

— A Kisfaludy-társaság jövő hó 11-én tartandó közülésén Gyulai Pál emlékbeszédet fog mondani B. Eötvös József felett, Jókai az 1844-ik évi fiatalságról fog szólni, Lévai költeményt fog előadni, Tolnai humoros vázlatot küld be, melynek felolvasására a társaság Szigethi Józsefet kéri fel.

— Trifolium. Azon egyének kik Simai Miklós házánál — a lapunkban is jelzett nagymérvű lopást véghezvitték — biztos hír szerint — már hűvösön vannak. Egy honvé 2 polgári egyén szövetségében vitte ki a szép tervet. A dolog földéítésének érdeme Nesztor János vizsgáló bírós.

— A mult 1871-ik évben a gazdasági szakoktatás költségei a magyar korona területén

összesen 137,300 forintot tettek, és pedig kaptott az állam pénztárból, leszámítva a fedezetet: a debreczeni gazd. tanintézet 23,800 frtot, a keszthelyi 28,350 frtot a kolozsmonostori 35,540 frtot, a magyar óvári 31,610 frtot a hradeki földmivesiskola 9300 frtot, s a diószegi vinczellér képezde 3700 frtot. Ezek minden esetre igen szép összegek, s tanúságot tesznek arról, hogy valahára mi is felfogtuk már a gazdasági szakoktatásnak hazánkra, mint kiválólag földmívelő országra való nagy fontosságát. Hanem részünkről igen kedvesen vettük volna, ha nem csak az egyetlen Hradek képviselné a sorozatban a földmives iskolákat. A gazdaság különböző ágainak emelésére pedig mult évben összesen 108,400 frt lett előírnnyozva, mely összegből az oroszlanyrész a gazdasági egyletek céljainak előmozdítására, kiállítások és versenyekre 20,000 frt és mezőgazdasági oktatásra 26,500 frt lett kifizetve. Így tehát a gazdasági szakoktatás költségei tulajdonképp 163,800 frtra mentek. Ezen 26,500 frtból is azonban csak ismét egy igen kis és aránytalan részt láttunk arra a célra fordítva, — 1200 frtot, — mely által véleményünk szerint miután még földmives iskoláink sincsenek, a nép között az okserű mezei gazdasági elveket, tanokat leginkább terjesztani lehetne. Értjük a gazd, vándor tanárokat — természetesen érteve gazdasági vándor tanárok alatt oly elméletileg és gyakorlatilag egyiránt képesített gazdákat, minőket e pályán a mivelt külföldön találhatni. Különben pedig igen ohajtanók, hogy ha emez utóbbi összegnek, mely a gazdaság különböző ágai emelésére lett irányozva — befizetését részletezve a nm miniszterium a nagy közönséggel tudatná — hogy alkalmunk volna egyrészlől láthatni, vajjon az egyes ágak valódi fontosságukhoz mért arányban részesültek-e ama összegből a segélyben, más részlől pedig, hogy figyelemmel kísérhessük, vajjon idővel mily eredményt fognak majd eme segélyezések eredményezni. (E. G.)

— Rejtélyes történet. A „Bihar“ egy N.-Váradon városzerte beszélt rejtélyes történetet elő, mely pár héttel ezelőtt ment ott végre. Egy izraelita megszólított a „Fekete Sas“ kávéházban egy kőmives segédt, hogy nem volna-e hajlandó lakásán valami munkát elvégezni. Este volt, ugy 8 óra tájban — s így a kőmives segéd nem szívesen vállalta ugyan el a munkát, de az ígért jó pénzért mégis csak reá állott. Az izraelita kocsiára ültette az iparost, ki azonban felette megrémült, midőn a „Sas“ utca végén bekötötték szemét, mert ugymond az izraelita, — a helyet hova viszem látnia, tudnia nem szabad. Végre hosszú ut után megállt a kocsi s az ifju egy pinczébe vezettetett. Itt leoldták szeméről a köteleket s egy kiáoszt üregtet mutattak neki, melyet ki kell téglázni, s abba egy ládát befalazni. A kőmives nem akart a nagy munkára vállalkozni, azonban miután azzal fenyegették, hogy ellenesetben élve ki nem megy a pinczéből, hozzáállott a munkához s a láda — meglehetősen nehéz volt — reggeli 4 órára be volt falazva. Az izraelita 20 frtot adott az iparosnak, ismét beköté szemét s kocsiá visszavitte oda, a honnan elindultak, a „Fekete Sas“ kávéház elé.

— Egy régi magyar költő. „Debreczen városa történetének“ utolsó kötetében érdekes adatot olvasunk Fazekas Mihályról, a „Ludas Matyi költőjéről. O ugyanis a franciaia háborukban katonatiszt lévén, egy ízben oly franciaia városban volt, hol a katonaságnak néhány órai szabad sarcot engedtek. Bement tehát egy uri házba, hol a könyvtárból kiválasztott egy jeles munkát, leült az asztalhoz, olvasott figyelmesen, s mikor a sarczidő letelt, a könyvet visszatette a szekrénybe, s mint ki a zsákmányból jól kivette a maga részét, indult kifelé. A házi ur megindulva a nagylelkű vonáson, emlékül egy értékes órát tukmált rá. Szép adat a régi magyar költő életéből.

— Hatodik közlemény. A kolozsmonostori magy. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkénytes tűzoltó egylet részére történt adakozásokról: Könyves Tóth I. mérnök ur ivén: Veltin főmérnök 10 ft, Bokros Elek ügyvéd 10 ft, M. Braun vállalkozó 5 ft, Könyves Tóth mérnök 5 ft, Romer Endre mérnök 5 ft, Molnár M. György oszt. mérnök 5 ft, Gartner vállalkozó 5 ft, Alth oszt. mérnök 2 ft, Freyn oszt. mérnök 2 ft, Burchard Gyula mérnök 2 ft, Vanky Kálmán mérnök 2 ft. Összeg 53 ft. Az igazgatóságához beküldötték: A pesti biztosító társulat 25 ft, a kolozsvári gázvilágító társulat 25 ft, Pitner Gáspár 2 ft, összeg 52 ft. Fogadják a nemes adakozók őszinte köszönetünk nyilvánítását. Kolozsmonostor, 1872. jan. 19. Kodolányi Antal, Gamauf Vilmos.

— Sajtóhiba. Tegnapi számunk színbi-rálatába az az értelemzavaró hiba csuszott be, hogy a 25-ik sorban e helyett: kevésbé magas igényeknek, hibásan ez áll: kevésbé magas igényeknek, mit ezennel kijavítottuk.

Felölös szerkesztő Szász Béla.

